

kavramların yeni gelişmeler ışığında ele alınması önem kazanmaktadır. Ayrıca, oluşan iletişim süreçleri ve dijital kültür ürünlerinin, yerel ve küresel dinamiklerden etkilenme oranlarının, geleneksel süreçler ve kültürel farklar ile karşılaştırıldığında, önemli ölçüde değişiklik göstereceği düşünülmektedir.

Hartley, kişilerarası iletişimde toplumsal ve kültürel süreçlerin önemini ve etkisini ısrarla vurgulamaktadır (Hartley,2014;353). Bu noktada, yerel değişimlerin bölgesel değişikliklere yol açtığı uzun bir tarihsel dönemin ardından, küresel düzeyde bir dijital devrimin yaşandığı bir gerçektir. Toplumsal ve kültürel süreçlerdeki bu büyük değişimin, pek çok alanda olduğu kadar “öteki” algısı ve “diğerleriyle birlikte yaşama” konusunda da yeni bakış açıları yaratması söz konusudur. Bu bağlamda, tarih boyunca kendisinden olmayanlar için yeryüzünde bir “zindan” yaratan insanoğlunun, “sanal coğrafya”nın keşfiyle bir ölçüde “kendisini ve kendisinden olanı” yeniden keşfetmesi söz konusudur. Konu üzerine farklı disiplinlerce ve zengin bir bakış açısıyla gerçekleştirilecek yeni çalışmaların, alana önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ashkanasy N. M., Härtel C.E.J., Daus C.S. (2002). Diversity and Emotion: The New Frontiers in Organizational Behavior Research. *Journal of Management*. 28(3). 307-338. doi: 10.1177/014920630202800304
- Bakardjieva, M. (2003). Virtual togetherness: an everyday-life perspective. *Media, Culture & Society*. Vol. 25(3). pp. 291-313. doi: 10.1177/0163443703025003001
- Beebe, S. A., & Masterson, J. T. (2015). *Communicating in small groups*. Pearson Education.
- Bilgin, N.(1988). *Sosyal Psikolojiye Giriş*, No:48, İzmir: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları.
- Bilgin,N.(2014). *Kimlik İnşası*. İzmir: Mediform. ISBN:978-975-18-0162-3
- Bozkurt,V. (2015). *Değişen Dünyada Sosyoloji: Temeller, Kavramlar, Kurumlar*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Castells, M.. (2004). *The network society: A cross-cultural perspective*. MA: Edward Elgar Publishing.
- Demirtaş, H. A. (2003). Sosyal Kimlik Temel Kavram v eKuramı, Varsayımlar. *İletişim: AraştırmalarıDergisi*, Cilt: 1 Sayı: 1. doi: 10.1501/0005032
- DeVito, J.A. (2004). *The interpersonal communication book*. Boston, MA : Allyn and Bacon.
- Deuze, M. (2006). Participation, Remediation, Bricolage: Considering Principal Components of a Digital Culture, *The Information Society: An International Journal*, 22:2, 63-75. doi: 10.1080/01972240600567170
- Edirisinghe C., Zhu K., Ranasinghe N., Khoo E.T., Srivatsan V.E., Wijesenan J.P., Fernando O.N.N., Cheok A.D. (2011). Modeling literary culture through interactive digital media. *Virtual Reality*. 15:239-247. doi: 0.1007/s10055-009-0147-9.
- Faist, T. (2009). Diversity-a new mode of incorporation?.*Ethnic and Racial Studies*, 32: 1. doi: 10.1080/01419870802483650
- Festinger,L. (1954). A Theory of Social Comparison Processes. *Human Relations*. 7: 117.
- Gere, C. (2008). *Digital Culture*. UK: Reaktion Books.
- Giddens,A. (2009). *Sociology*. Sixth Edition. UK: Polity Press.

- Gürüz D. Gürele.(2009). Yönetim ve Organizasyon. İstanbul: Nobel YayınDağıtım.
- Gürüz, D., Eğinli, A.T. (2011). Kişilerarası İletişim: Bilgiler-Etkiler-Engeller, Ankara: Nobel YayınDağıtım.
- Hartley, P.(2014). Kişilerarası İletişim. Ankara:İmgeKitabevi.
- Hofstede, Geert. (2007). A European in Asia. *Asian Journal of Social Psychology*. 10(1), 16–21. doi: 10.1111/j.1467-839X.2006.00206.x
- Kağıtçıbaşı,Ç., Cemalçılar, Z.(2014). Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş. (16. Basım). İstanbul: Evrim.
- Kaptein M., Castaneda D., Fernandez N., Nass, C. (2014). Extending the Similarity Attraction Effect: The Effects of When Similarity in Computer Mediated Communication, *Journal of Computer-Mediated Communication*. 19. 342-357. International Communication Association. Doi: 10.1111/jcc4.12049.
- Katherine W. Phillips, Gregory B. Northcraft, Margaret A. Neale, “Surface-Level Diversity and Decision-Making in Groups: When Does Deep-Level Similarity Helpshore” *Group Processes & Intergroup Relations*, Vol 9(4), 2006, ss. 467–471. doi: 10.1177/1368430206067557
- Lefebvre, H.(1991). *The Production of Space*. Cambridge, USA: Blackwell.
- McLuhan,M. (1994). *Understanding media: The extensions of man*. USA: MIT Press.
- Myers, G.E., Myers M.T.(1998). *The Dynamics of Human Communication*. USA: Mc Graw- Hill.
- Oliver, S., Redfem S.J. (1991). *Interpersonal Communication Between Nurses and Elderly Patients: Refinement of an Observation Schedule*. *Journal of Advanced Nursing*. London.
- Peltekoğlu, F.P. (2009). *Halkla İlişkiler Nedir?*. İstanbul: Beta BasımYayım.
- Phillips K.W., Northcraft, G.B., Neale M.A. (2006). Surface-Level Diversity and Decision-Making in Groups: When Does Deep-Level Similarity Helpshore. *Group rocesses& Intergroup Relations*, Vol 9(4). doi: 10.1177/1368430206067557
- Robinson J. P. & Martin S.P. (2009). Social Attitude Differences Between Internet users and non-users. *Information, Communication & Society*, 12:4. doi: 10.1080/13691180902857645
- Rosenfeld K. (2015). *Digital Online Culture, Identity, and Schooling in the Twenty-First Century*, Pelgrave MacMillan.
- Schachtner, C. (2015). Transculturality in the internet: Culture flows and virtual publics. *Current Sociology Monograph*. Vol. 63(2) 228–243. Doi: 10.1177/0011392114556585.
- Taylor S.E., PaplauL,A. Sears D.,O. (2012). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Thomas, R. R.(1996). *Redefining Diversity: Diversity in the workplace, Strategic Planning. Organizational Effectiveness*. NY: AMACOM Books.
- Thumim, N. (2012). *Self-Representation and Digital Culture*. New York:Palgrave Macmillan.
- Wing Sue, D.(2011). A Diversity Perspective on Contextualism. *Journal of Counseling and Development*. No: 70.
- Internet World Stats. <http://www.internetworldstats.com/stats.htm>, Erişim: 13.02.2016.

DOKUNSA L İLETİŞİMİ ANLAMAK YA DA DOKUNSA LİN DOKUSUNA DOKUNMAK

Mete ÇAMDERELİ,

Prof. Dr. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Halkla İlişkiler Bölümü, mcamdereli@ticaret.edu.tr

Nihal KOCABAY-ŞENER,

Yrd. Doç. Dr. İstanbul Ticaret Üniversitesi, Halkla İlişkiler Bölümü, nkocabay@ticaret.edu.tr

ÖZET

Dokunma hayatın tamamını sarıp sarmalayan bir olgudur ve tüm duyuların zeminini oluşturur. Görme, tatma, işitme duyularının hepsi dokunma temelinde var olur. Dokunma olmadan diğer duyuların olmasından söz edebilmek mümkün değildir. İletişim süreci ve dokunsallık arasındaki bağlantıyı tartıştığımız bu çalışmada dokunsallığının kavram alanına odaklanacağız. Dokunsallık çerçevesinde dokunmayı, dokunuşu, teması, dijital dokunsallığı tartışmaya açacağız. Gerçek hayattaki dokunma biçimi olan duygusal dokunmadan, dijital dünyanın bizlere getirdiği duygusal dokunmaya uzanacağımız çalışma sırasında hem literatürden faydalanırken aynı zamanda da yeni kavramlar ortaya koyarak önerilerde bulunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Dokunsallık, Dokunsal İletişim, Duyusal Dokunma, Duygusal Dokunma

TO UNDERSTAND TACTILE COMMUNICATION OR TO TOUCH TISSUE OF TACTILE

ABSTRACT

Tactual is a all-embracing notion and all senses depend on it. Sight, taste, hearing are composed of tactual. It is not possible to mention to the other senses do not exist without tactual. We will focus conceptual field of tactile in this article which discussed relationship between process of communication and tactual. We will discuss touch, tactual, digital tactile. We will explain emotional tactual which it is a kind of tactual in real life, and sensory tactual which it is a kind of tactual in digital life. This article which reviewed the literature is tried to suggest new notions.

Keywords: Tactile, Tactile Communication, Emotional Tactual, Sensory Tactual

GİRİŞ

Görme duyusunun diğer duyulara göre ayrıcalıklı hale geldiği ve görselliğin egemen olduğu uygarlık dilimini idrak ederken dokunsallıktan söz etmek, işitsellik, koklama ve tatma önümüzde dururken dokunsallık ile ilgilenmek yersiz gibi görünebilir. Ancak tek başına görselliği anlamak için bile dokunsallığı anlamak gerekliliği kaçınılmaz olunca, dokunsala dokunmak, dokunsalı irdelemek, dokunsalın duygusal evreninde ilerlemek, dokunsalın duygusal kavram alanını belirlemek, güncel düzeneğini betimlemek gereği makul hale gelir. Tüm duyular dokunur çünkü. Görsellik de dokunur, işitsellik de dokunur, koku ve tat alma da dokunur, dokunarak varolur, dokunarak belirir, dokunarak imgelenir, dokunarak simgelenir, dokunarak soyutlanırlar. Dokunarak tadılırken tadarken de dokunulur, dokunarak işitilirken işitirken de dokunulur, dokunarak görülürken görürken de dokunulur, dokunarak koklanırken koklarken de dokunulur.

Her biri diğerine bağımlı olarak vücut bulan duygusal dizge biri olmadan diğerinin olamayacağı düzenektedir ama daha çok dokunma olmadan diğerlerinin olamayacağı bir duygusal düzenek sunar. Dokunsallık bir kavşak duyu ya da bir kaynak duyu olarak öne çıkınca, ister istemez dokunsallıkta mola vermek kaçınılmazlaşır. Dokunsallıkta soluklanarak dokunsal alanı belirlemeye çalışırken, bir yandan da onun ilksel duyulardan biri oluşuna dikkat çekmek önem kazanır. Bu noktada, görsellik egemen dünyada

görünürlüğünü kaybetmeye başlayan dokunsallığın değerini ortaya koymak, hakkını teslim etmek ve tüm duyuların birer dokunma biçimi olduğunu iddia etmek gerekir. Dokunsallık, hiç kuşkusuz yaşamın tüm alanlarındadır çünkü ve öyle de olmalıdır.

Dokunsallığın tüm yaşam alanlarına sirayeti ve sinmesi doğal olarak öne çıkmaktadır ama artık neredeyse dokunmatik ekranlara parmak uçlarıyla temastan öteye gitmeyen işleviyle anılacağı gün gibi ortadadır. Dokunsallık, teknolojik düzlemde yaşamı bu denli işgal etmesine ve dönüştürmesine karşın, yaşam alanlarının biraz dışına itilmiş bir görünüm de sunmaktadır. Dokunsallık sorunsalı üzerine eğilen bu çalışma, dokunsallığın ıraksak görünümünü betimlemeyi ve onun önemine dokunmayı, ayrıca dijital dünyada dokunmanın kendine nasıl yeni bir yer bulduğunu açıklamayı ve dijital dünyadaki dokunsallık açmazını tartışmayı amaç edinmiştir.

Dokunsallığı belirginleştirmek için onun kavram alanını belirleyebilmek, onu anlamak ve anlamlamak için diğer duyuları bir yana bırakarak salt dokunsallığa odaklanacağız. Bugün tüm duyu alanları görselliğin kuşattığı doğal olarak dokunsallığı da kuşatabildiğini hatta örtebildiğini söyleyebiliriz. Görsellik egemen zihinlerde dokunsallığın izini sürmenin ve örtüsünü aralamanın bu yüzden hiç kolay olmayacağını da farkındayız. Ancak niyetimiz, bir kez daha vurgulamak gerekirse, diğer duyularda mola vermeden, ilksel görme edimi olarak öncelikle dokunsallığa yönelmek, dokunsallığı açıklamak, dokunsallıkta haşrolmak, bir başka deyişle onu kendi içinde ve kendisi için anlamaya, anlamlamaya çalışmak. Onu anlamaya ve anlamlamaya çalışırken diğer duyulara da dokunacağız kuşkusuz. Bunu yaparken diğer duyuların önemini yadsımayız. Tüm duyular önemli çünkü; görsel önemli, ama işitsel de önemli, kokusal da, tatsal da. Biz bu çalışmada dokunsala yoğun bir biçimde dokunurken, ister istemez onu diğer duyuların öncülü yapıyor ve öncelikle ona dokunma çabasını haklı ve geçerli olduğunun altını çiziyoruz.

Dokunsalı, diğer duyuların önünde düşleyerek anlamaya çalışmak için dokunsallığın kurucu birimlerine az da olsa tutunmak ya da en azından ona, diğer duyuları da ihmal etmeden göndermeler yapmak gerekecektir. Dokunsalın derununa ve güncel açmazlarına dek uzanacak adımları başlatabilmek için dokunsalı açımlayabilecek kurucu terimlere -dokunma, dokunuş, temas gibi- dokunalım, kurucu terimlerin ortaya çıkaracağı olası karşıtıklara bakalım diğer duyuları da kimi zaman örneklemek suretiyle dokunsallığın başat kavram alanını belirleyelim.

1. DOKUNSALLIK

Dokunsallık tıpkı görsellik ve işitsellik gibi geniş yelpazeye yayılan kuşatıcı bir terim. Terimin anlam haritasını, terimin kendi içrek yapısında ve ayırıcı kavramsal göndermelerinde aramak gerekir. Dokunsallık, tıpkı görsellik, tıpkı işitsellik gibi dokunsal olana ve dokunsal olana ilişkin tüm olguları kucaklar. Kavram alanı dokunsaldan dokunmaya, dokunuştan temasa dek bir dizi olguyu içkindir.

Şekil 1: Dokunsallığın Anlam Haritası

